

stoepten, hoge opgangen en vereenzaming. Hoog tijd voor plannen om Nederland vergrijzingsbestendig te maken.

Door **Jochem van Staalduine**

Klaar voor de grote vergrijzing

De nieuwbouwwijk Geleen-Zuid - twee-onder-een-kapwoningen, keurig gemaakte grasveldjes - moet in de jaren zestig hebben gewemeld van de buitenspelende kinderen. Nu is het doodstil in Geleen-Zuid, vertelt architect Paul Verhorst, die de wijk bezocht om inspiratie op te doen voor zijn vernieuwingsplan. Kinderen werden volwassen en vertrokken. Inmiddels wonen hun bijna bejaarde ouders in huizen die niet meer bij hen passen.

Nederland komt op leeftijd, en woonwijken als Geleen-Zuid vergrijzen als eerste. Dat veroorzaakt problemen - zo niet nu, dan toch in de toekomst. De traptreden naar een portiekwoning vormen ineens een serieus obstakel, een wandeling naar de buurtwinkel wordt een dagtaak, vereenzaming dreigt. Hoe maken we Nederland stedebouwkundig en zorgtechnisch gebruiksklaar voor de grote vergrijzing?

Dat was ook de vraag die Rijksbouwmeester Floris Alkemade zich stelde. Hij schreef een prijsvraag uit om antwoorden te vinden. Architecten en specialisten uit de zorg moesten een toekomstplan bedenken voor naoorlogse wijken in vier steden: Sittard-Geleen, Groningen, Almere en Rotterdam. 'De opdracht: behandel ouderen niet als zielige mensen, laat ze meedoen', zegt Alkemade.

Uit de 174 inzendingen koos de jury deze maand twintig plannen. In oktober worden de vier winnaars bekendgemaakt. De vier steden beloven hun best te doen de winnende plannen echt te verwezenlijken.

Vrijwel alle plannen die de eindronde hebben gehaald, hebben dit met elkaar gemeen: buurtbewoners moeten weer contact met elkaar krijgen. Ouderen moeten activiteiten blijven ondernemen, jongeren keren terug in de wijk. Zo is in Groningen een plan genomineerd dat ouderen en jongeren laat samenwonen. Studenten en expats nemen hun intrek op de bovenverdieping van huizen van oudere Groningers. De jongeren wonen goedkoop in de gewilde Oosterparkwijk, en de ouderen krijgen hulp waar-

De opdracht: behandel ouderen niet als zielige mensen, laat ze meedoen

Floris Alkemade
Rijksbouwmeester

Dykstra. 'Dan moet je heel voorzichtig selecteren. Want wie wil voor een vreemde zorgen?'

Bovendien moeten de planmakers oppassen het wiel niet opnieuw uit te vinden. Een van de inzendingen, meergeneratiehoven in Almere, heeft als basisidee verschillende generaties in een hof voor elkaar te laten zorgen. Dit plan kent niet bijster succesvolle voorgangers, zegt Dykstra. 'We hebben kangoeroewoningen gehad, huizen met een 'buidel' voor ouderen. En mantelzorgwoningen, noodwoningen in achtertuinen. Maar hoeveel van zulke woningen zijn er nou echt gebouwd? Dat zijn er niet veel.' Om hun plannen te laten slagen, moeten architecten wegblijven van de sociale structuur van de wijk, vindt Dykstra. 'Cohesie opleggen werkt niet.'

Wat staat ons te wachten? Drie genomineerde plannen:

MEERGENERATIEHOVEN

Breng generaties bij elkaar, dat is het idee achter de meergeneratiehoven in Almere Haven. Het plan van Temp.architecture en zorgadviesbureau Kantelingen moet ouderen en jongeren met elkaar in contact brengen. 'Het individualisme in Almere is doorgeslagen. Iedereen heeft een eigen tuin, een eigen auto. Dat werkt niet meer als iedereen ouder dan 70 wordt', zegt architect Maarten van Tuijl.

De oplossing: hofjes met bewoners uit meerdere generaties, die naar elkaar omkijken. Ouderen wonen op de begane grond en starters en expats in afzonderlijke appartementen op de bovenverdiepingen. Die starters komen niet zomaar naar de verouderde wijk: als lokkertje worden de woningen energieneutraal gemaakt. Ook moet er kinderopvang, een speeltuin en bedrijfsruimte in de wijk komen. Een laatste noviteit in het plan: gedeelde logeerkamers. Handig als het nageslacht van zorgbehoevende ouderen blijft slapen, maar ook voor logerende vrienden van starters.

Jonge huurders zouden bijvoorbeeld huurkorting kunnen krijgen als ze eenvoudige medische hulp en assistentie bij computerproblemen verlenen aan ouderen. Ouderen zouden op hun beurt